

ДОПОЛНИТЕЛНИ УСЛОВИ ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНО ОСИГУРУВАЊЕ НА ПАТНИЦИ ВО ЈАВНИОТ ПРЕВОЗ ОД ПОСЛЕДИЦИ ОД НЕСРЕЌЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)

Овие Услови за осигурување ги донесе Управниот одбор на Друштвото на 333-тата редовна седница одржана на 29.12.2020 година со одлука бр. 02-9753/18 со примена од 1.1.2021 година.

Лектор: Кристина Велевска

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Општите услови за осигурување на лица од последици за несреќен случај (незгода) и овие Дополнителни услови за задолжително осигурување на патници во јавниот превоз од последици на несреќен случај (незгода) (во понатамошен текст: Дополнителни услови) се составен дел на договорот за задолжително осигурување на патници во јавниот превоз од последици на несреќен случај, што врз основа на Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, договарачот ќе го склучи со Акционерско друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп; (во натамошен текст: осигурувач).

(2) Договарач на осигурувањето е сопственикот односно корисникот на превозно средство регистрирано за превоз на патници во јавниот сообраќај, кој е должен да склучи договор за осигурување на патниците од последици на несреќен случај (незгода).

(3) Лицата што се осигуруваат според овие Дополнителни услови се осигурени без оглед на годините на старост, здравствената состојба и општата работна способност, како и без плаќање на зголемена премија во смисла на член 9 став (3) точка 3 од Општите услови.

(4) По исклучок од одредбите на Општите услови осигурени се и душевно болните лица и лицата потполно лишени од деловна способност во колку им настане несреќен случај само во јавниот превоз во некои од средствата на јавниот превоз.

(5) Патник се смета секое лице кое заради патување се наоѓа во едно од средствата за јавен сообраќај без оглед дали има возна карта или не, како и лицата што се наоѓаат во станичниот простор, пристаништето или во непосредна близина на превозното средство пред влегувањето односно по излегувањето, за кое ќе се докаже дека имало намера да патува со односното превозно средство, односно дека со него патувало, освен лицата вработени во односното превозно средство и лица кои за време на престојот на возилото во станицата или на местото одредено за влегување и излегување на патниците обавуваат некаква службена работа во врска со работењето со возилата и тоа било на самото возило или вон него.

(6) Патник се смета и лицето што има право на бесплатно возење по било која основа.

(7) Докажувањето дека некое лице бил патник во смисла на претходниот став, паѓа врз товар на корисникот на осигурувањето.

ТРАЕЊЕ НА ОСИГУРУВАЊЕТО

Член 2

(1) Осигурувањето за секој поодделен осигуреник трае сè додека се смета за патник во смисла на член 1 став (5) од овие Дополнителни услови.

ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ НА ОСИГУРУВАЧОТ

Член 3

(1) Осигурувачот е во обврска само за оние несреќни случаи што се во непосредна причинска врска со патувањето и употребата на превозното средство.

(2) Обврска на осигурувачот постои ако несреќниот случај настане на патник при превоз со сообраќајно средство со кое било дозволено, според важечките прописи. Во случај на сомневање дали возењето било дозволено со односното превозно средство, надлежно е мислењето на надлежниот сообраќаен орган.

(3) Ако е платена дополнителна премија, осигурувачот е во обврска и за несреќни случаи кои ќе настанат на патник вон границите на Република Македонија под услови утврдени со договорот за осигурување.

ПРАВО НА НАДОМЕСТ

Член 4

(1) Ако корисникот на осигурувањето поради несреќен случај претрпи материјална штета поголема од износот што му е исплатен од основ на осигурувањето по овие Дополнителни услови, корисникот има право на надомест од лицето одговорно за штетата само за оној дел на штетата што ја надоместува исплатената осигурена сума, односно надомест по основ на ова осигурување.

НАЧИН И РОКОВИ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ И ПЛАЌАЊЕ НА ПРЕМИЈА

Член 5

(1) Ако поинаку не е договорено, премијата за осигурување се пресметува врз основа на вкупната вредност на продадените возни билети на сите патници во текот на цел месец на траење на осигурувањето, и тоа до 30-ти во месецот за изминатиот месец. До тој рок договарачот е должен на осигурувачот да му го пријави вкупно остварениот износ по продадените возни билети и да ја изврши уплатата на соодветната премија.

(2) Договарачот е должен да му ги стави на увид на осигурувачот сите книги и други евиденции од кои може да се утврди вредноста на продадените возни билети.

(3) Договарачот е должен договорениот износ на премијата да му го плаќа на осигурувачот за сите осигуреници од кои е должен да наплати возни билети и за сето времетраење на осигурувањето во рокот

од став (1) на овој член. Ако премијата се испраќа по пошта, се смета дека е платена во 24,00 часот оној ден кога е уплатена во пошта, а ако се плаќа со вирман се смета дека е платена во 24,00 часот оној ден, на кој е предаден вирманскиот налог во банка. Ако договарачот не ја плати должната премија ниту во рок од три месеци од денот на нејзината стасаност, осигурувачот може да го раскине договорот без отказан рок.

(4) Обврската на осигурувачот спрема секој осигуреник поединечно постои и кога договарачот не ја уплатил премијата во предвидениот рок, ако осигурениот случај настане за времетраење на осигурувањето во смисла на член 3 од овие Дополнителни услови и членот 6 од Општите услови.

ПРИЈАВА НА НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ

Член 6

(1) Договарачот на осигурувањето е должен на посебен образец (записник за несрекен случај) да го регистрира секој настанат несрекен случај на патниците, да ја испита причината и начинот на неговото настанување, потоа да го пријави на осигурувачот секој оној случај кој по овие Дополнителни услови има влијание врз обврската на осигурувачот.

(2) Повредениот патник е должен веднаш да му се пријави на службениот персонал на односното превозно средство за да може таков случај да се регистрира во смисла на претходниот став. Доколку тоа не го дозволува неговата здравствена состојба, должен е да го стори тоа кога ќе му биде можно, дополнително да се пријави кај надлежниот превозувач.

(3) Договарачот е во обврска спрема осигурувачот, на негово барање да му ги овозможи и сите други потребни известувања, за разјаснување на секој пријавен несрекен случај.

ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 7

(1) Овие Дополнителни услови се составен дел на договорот за задолжително осигурување на патниците кој е склучен во смисла на важечкиот Законот за задолжително осигурување во сообраќајот и Општите услови.

(2) Доколку не се во спротивност со овие Дополнителни услови, на осигурувањата склучени според овие Дополнителни услови се применуваат и Општите услови за осигурување на лица од последици од несрекен случај (незгода).

(3) Договарачот, осигуреникот или корисникот на осигурувањето можат да достават жалба во однос на осигурувачот до Агенцијата за супервизија на осигурувањето, како орган надлежен за супервизија на друштвата за осигурување.

(4) Во случај на спор меѓу договарачот на осигурувањето, односно осигуреникот и осигурувачот, месно е надлежен Основниот граѓански суд Скопје.

Прилог:

ТАБЕЛА ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ПРОЦЕНТ НА ТРАЕН ИНВАЛИДИТЕТ КАКО ПОСЛЕДИЦА ОД НЕСРЕКЕН СЛУЧАЈ (НЕЗГОДА)

за

Задолжително осигурување на патници во јавниот превоз

ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

(1) Во смисла на членот 14 од Општите услови за осигурување на лица од последици на несрекен случај (незгода) оваа Табела за одредување процент на траен инвалидитет (во натамошниот текст: Табела на инвалидитет), е составен дел на овие Дополнителни услови и на секој одделен договор за осигурување на лица од последици на несрекен случај (незгода) кој договарачот на осигурувањето ќе го склучи согласно овие услови со Акционерското друштво за осигурување и реосигурување Македонија, Скопје - Виена Иншуренс Груп.

(2) Како траен инвалидитет во смисла на оваа Табела на инвалидитет се смета трајна, иреверзибилна состојба на нарушување на нормалната функција на дел, односно орган на телото.

(3) Во осигурувањето на лица од последици на несрекен случај (незгода), во случај на траен инвалидитет, исклучиво се применува процентот одреден со оваа Табела на инвалидитет.

(4) Во случај на повреда, конечниот инвалидитет се определува најрано три месеци по завршеното севкупно лекување, со исклучок кај ампутација и точките од Табелата каде поинаку е определено. За псевдоартроза, нагмечување на коскено-мускулната структура и синдром на пренапрегнување не се одредува инвалидитет.

(5) Кај повеќекратните повреди на одделни делови, 'рбетот или органите, вкупниот инвалидитет на одреден дел, 'рбет или орган се определува така, што за најголема последица на оштетување се зема полниот процент предвиден во Табелата, од следното најголемо оштетување се зема половина од процентот предвиден во Табелата итн. по ред, 1/4, 1/8 итн. Вкупниот процент не може да го надмине процентот кој е одреден со Табелата на инвалидитет за потполна загуба на тој дел или орган.

(6) Ако осигуреникот имал траен инвалидитет пред настанувањето на несреќниот случај, обврската на осигурувачот се одредува според новиот инвалидитет, независно од поранешниот, освен во следниве случаи:

- ако новиот несреќен случај предизвикал зголемување на дотогашниот инвалидитет, обврската на осигурувачот се утврдува за разликата помеѓу вкупниот процент на инвалидитет и поранешниот процент;
- ако новиот несреќен случај предизвикал загуба или повреда на еден од порано повредените делови или органи, обврската на осигурувачот се утврдува само за зголемениот инвалидитет;
- ако со рендгенолошки прегледи е докажано дека дегенеративните болести на коскено-зглобниот систем постоеле пред несреќниот случај, осигурителот ќе го намали трајниот инвалидитет од Табелата за инвалидитет за 1/3 од проценетиот инвалидитет;
- ако се докаже дека осигуреникот е заболел од шеќерна болест, болести на средниот и периферниот нервен систем, глупост, слабовидност, болести на крвните садови или хронични болести на белите дробови и ако тие болести делуваат за зголемување на инвалидитетот по настанатиот несреќен случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по табелата за инвалидитет за 1/2;
- ако претходна хронична болест е причината за настанокот на несреќниот случај, осигурувачот ќе го намали крајниот инвалидитет по Табелата за инвалидитет за 1/2.

(7) Оценките на инвалидитетот за различни последици на еден орган или екстремитет не се собираат, но можат да бидат оценети по онаа точка која утврдува највисок инвалидитет за таа последица.

(8) Во случај на загуба на повеќе делови или органи при еден несреќен случај, процентите на инвалидитет за секој одделен дел или орган се собираат, но не може да изнесуваат повеќе од 100%, ниту помалку од процентот на највисокиот поединечен инвалидитет.

(9) Субјективните тешкотии во смисла на намалување на мускулната моторна сила, страв, болки и оток на местото на повредата не се земаат во предвид при одредувањето на процентот на траен инвалидитет. Индивидуалните способности, социјалната положба или занимање (професионална способност) на осигуреникот не се земаат предвид при одредувањето на процентот на инвалидитет.

I. ГЛАВА

1. Перзистентна вегетативна состојба	100%
2. Оштетување на мозокот со клинички утврдена слика:	
- хемипареа со силно изразен спастицитет;	90%
- екстрапирамидна симптоматологија (невозможна координација на движењата или постоење на груби ненамерни движења);	
- оштетување на малиот мозок со изразени растројства на рамнотежата на одот и координација на движењето	
3. Псевдобулбарен синдром	80%
4. Постравматска епилепсија докажана со објективни дијагностички методи и болнички лекувања:	
а). со зачестени напади (најмалку еднаш неделно)	60%
б). со ретки напади	20%
5. Жаришни оштетувања на мозокот со болнички евидентирани последици на психооргански синдром, со наод на психијатар и психолог по болничко лекување со соодветни испитувања:	
а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	60%
6. Хемипареа или дисфазија:	
а). во лесен степен	30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%
7. Оштетувања на малиот мозок со адиодохокинеза и асинергија	40%
8. Состојба после нагмечување на мозокот докажано во текот на болничко лекување со објективни дијагностички постапки на дијагностичка обработка (ЦТ, ЕЕГ):	
а). без невролошки испади	5%
б). со благи невролошки испади	20%
в). со невролошки испади во среден степен	35%
г). со невролошки испади во силен степен	50%
9. Состојба по трепанација на сводот на черепот или кршење на базата на черепот, сводот на черепот, рендгенолошки верифицирано	10%
10. Посткомозионален синдром по болнички утврден потрес на мозокот без постоење на објективни невролошки наоди со изворна медицинска документација добиена во рок од 24 часа по повредата и последователна медицинска документација за текот на лекувањето	1%
11. Загуба на коса над 1/3 од површината на косата	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Патолошките состојби на мозокот кои довеле до промени во мозокот не се опфатени со осигурување.
2. За потресите на мозокот кои не се болнички утврдени во рок од 24 часа по повредата и немаат историјат на лекување после повредата не се признава инвалидитет.
3. Сите форми на епилепсија мораат да бидат утврдени болнички со примена на современи дијагностички методи.
4. Кај различните последици од повреда на мозокот при еден несрекен случај процентите на инвалидитет не се собираат, туку се одредува процент само по точката која е најповолна за осигуреникот.
5. Трајниот инвалидитет за сите случаи кои спаѓаат под точките од 1 до 8 се определува најрано 2 години по повредата.

II. ОЧИ

12. Потполна загуба на видот на обете очи	100%
13. Потполна загуба на видот на едно око	33%
14. Ослабување на видот на едно око:	
а). за прва десеттина намален вид	1,65%
б). за втора десеттина намален вид	3,70%
в). за трета десеттина намален вид	6,00%
г). за четврта десеттина намален вид	9,00%
д). за петта десеттина намален вид	12,50%
е). за шеста десеттина намален вид	16,50%
ж). за седма десеттина намален вид	20,50%
з). за осма десеттина намален вид	24,50%
и). за деветта десеттина намален вид	28,50%
15. Во случај да на другото око дошло до потполна загуба на видот, за секоја десеттина намалување на видот на повреденото око, се определува:	
а). за прва десеттина намален вид	3,30%
б). за втора десеттина намален вид	7,40%
в). за трета десеттина намален вид	12,00%
г). за четврта десеттина намален вид	18,00%
д). за петта десеттина намален вид	25,00%
е). за шеста десеттина намален вид	33,00%
ж). за седма десеттина намален вид	41,00%
з). за осма десеттина намален вид	49,00%
и). за деветта десеттина намален вид	57,00%
16. Диплопија како трајна и ирепарабилна последица од повреда на око:	
а). екстерна офталмоплегича	10%
б). тотална офталмоплегича	20%
17. Загуба на очно сочиво:	
а). афакија - еднострана	20%
б). псевдоафакија - еднострана	5%
в). афакија - двострана	30%
г). псевдоафакија - двострана	10%
18. Делумни оштетувања на мрежницата и стаклестото тело:	
а). делумен испад на видното поле како последица на посттравматска Аблација ретине	3%
б). Опациталес коропорис витреи како последица на траматско крвање во стаклестото тело на окото	3%
19. Мидријаза како последица на директна траума на окото	3%
20. Непотполна внатрешна офталмоплегича	10%
21. Повреда на солзниот апарат и очните капаци:	
а). епифора	3%
б). ентропиум, ектропиу	3%
в). птоза на капациите	3%
22. Концентрично стеснување на видното поле на преостанатото око:	
а). до 60 степени	10%
б). до 40 степени	30%
в). до 20 степени	50%
г). до 5 степени	60%
23. Еднострано концентрично стеснување на видното поле:	
а). до 50 степени	5%
б). до 30 степени	10%
в). до 5 степени	20%

24. Хомонимна хемианопсија	30%
----------------------------	-----

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Инвалидитет по Аблациа ретине се определува по точките 13, 14, 15 или 18.
2. Повредата на очната јаболкница која предизвикала Аблациа ретине мора да биде болнички дијагностицирана.
3. Оцената на оштетувањата на очите се врши по завршеното лекување со исклучок по точките 16 и 20, за кои минималниот рок изнесува една година по повредата.

III. УШИ

25. Потполна глувост на обете уши со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	40%
26. Потполна глувост на обете уши со згаснати калорични реакции на вестибуларниот орган	60%
27. Потполна глувост на едно уво со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган	10%
28. Потполна глувост на едно уво со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган на тоа уво	15%
29. Обострана наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган обострано: - вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине:	
а). од 31% до 60%	10%
б). од 61% до 85%	20%
30. Обострана наглувост со згасната калорична реакција на двата вестибуларни органа: - вкупна загуба на слухот по Фулер-Сабине:	
а). од 20% до 30%	10%
б). од 31% до 60%	20%
в). од 61% до 85%	30%
31. Еднострани тешка наглувост со уредна калорична реакција на вестибуларниот орган: - загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели	10%
32. Еднострани тешка наглувост со згасната калорична реакција на вестибуларниот орган: - загуба на слухот на ниво од 90 до 95 децибели	12,5%
33. Повреда на ушната школка: а). потполна загуба или потполна деформација	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За сите случаи од ова поглавје инвалидитетот се определува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата, со исклучок на точката 33, која се оценува по завршеното лекување.

IV. ЛИЦЕ

34. Белезно деформиращки оштетувања на лицето со функционални пречки и/или посттравматски деформитети на коските на лицето:	
а). во среден степен	5%
б). во силен степен	15%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За козметичките и естетските белези на лицето не се одредува инвалидитет.

35. Ограничено отворање на устата:	
а). растојание на горните и долните заби - до 3 см	10%
б). растојание на горните и долните заби - до 1,5 см	30%
36. Дефекти на виличните коски на јазикот или на непцето со функционални пречки:	
а). во среден степен	10%
б). во силен степен	25%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За случаите по точките 34, 35 и 36 инвалидитет се одредува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци по повредата.
2. За загуба на заби не се одредува инвалидитет.

37. Пареза на фаџијалниот нерв по фрактура на слепоочната коска или повреда на соодветната паротидна регија:	
а). во среден степен	5%
б). во силен степен со контрактура и кај мимичка мускулатура	20%
в). парализа на фаџијалниот нерв	30%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Инвалидитетот по точката 37 се одредува по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата.

V. НОС

38. Повреда на носот:	
а). делумна загуба на носот	15%
б). загуба на целиот нос	30%
39. Аносмиа како последица на верифицирана фрактура на горниот внатрешен дел на носниот скелет	3%
40. Деформација на носната пирамида после фрактура со дислокација на носните коски	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Кога ќе се утврдат различни последици на повредата на носот поради еден несрекен случај, процентите за инвалидитет не се собираат, туку инвалидитетот се оценува по најповолната точка за осигуреникот.
2. Инвалидитетот од точка 39 се утврдува по завршеното лекување, но не пред истекот на една година од повредата или операцијата.
3. За повреда по точката 40 осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави на увид РТГ-снимки.

VI. ДУШНИК И ХРАНОПРОВОДНИК

41. Повреди на душникот:	
а). состојба по трахетомија кај виталните индикации по повредата	5%
б). стеноза на душникот по повреда на гркланот и на почетниот дел на душникот	10%
42. Стеноза на душникот поради која мора трајно да се носи канила	60%
43. Стеснување на хранопроводникот, рентгенолошки докажано:	
а). во лесен степен	5%
б). во силен степен	30%
44. Потполно стеснување на хранопроводникот со трајна гастростома	80%

VII. ГРАДЕН КОШ

45. Повреди на ребрата:	
а). кршење на едно или две ребра ако е залекувано со дислокација, или скршнување на стернумот зараснат со дислокација без намалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип	2%
б). кршење на 3 или повеќе ребра залекувано со дислокација без смалување на белодробната вентилација од рестриктивен тип	5%
46. Состојба по терактомија	5%
47. Оштетување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип поради кршење на едно или повеќе ребра, пентрантни повреди на градниот кош, посттравматска адхезија, хематоторакса и пневмоторакса:	
а). во лесен степен, 20%-30% смалување на виталниот капацитет	10%
б). во среден степен, 31%-50% смалување на виталниот капацитет	30%
в). во силен степен за 51% или повеќе смалување на виталниот капацитет	50%
48. Фистула по емпиема	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Капацитетот на белите дробови се одредува со повторена спирометрија, а по потреба и со детална пулмолошка обработка и ергометрија.
- Ако состојбата од точките 45, 46 и 48 е проследена со пореметување на функцијата на белите дробови од рестриктивен тип, тогаш не се оценува по наведените точки, туку по точката 47.
- Инвалидитетот по точките 47 и 48 се оценува по завршеното лекување, но не порано од една година од денот на повредата.
- Ако со спирометрија се докаже мешано пореметување на функцијата на белите дробови (опструктивно и рестриктивно), инвалидитетот се намалува сразмерно на испадот на функцијата поради болест.

49. Загуба на една дојка:	
а). до 50 години живот	10%
б). преку 50 години живот	5%
в). тешко оштетување на дојката до 50 години живот	5%
50. Загуба на двете дојки:	
а). до 50 години живот	30%
б). преку 50 години живот	15%
в). тешко оштетување на двете дојки до 50 години живот	10%
51. Последици од пенетрантни повреди на срцето и големите крвни садови на градниот кош:	
а). срце со нормален електрокардиограм	10%
б). со променлив електрокардиограм според тежината на промената	30%
в). крвни садови	10%
г). аневризма на аортата со инплантата	30%

VIII. КОЖА

52. Длабоки белези на телото по опекотини или повреди без пречки на мотилитетот, а повредите зафаќаат површина над 5 см ² :	
а). од 5% до 10% од површината на телото	5%
б). од 10% до 20% од површината на телото	10%
в). преку 20% од површината на телото	15%
53. Длабок белег на кожата по повреди или опекотини кои предизвикале поголем белег на кожата од 5 см ²	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Случаите од точката 52 се пресметуваат со примена на правилото на деветка.
- Длабок белег настанува по интермедијални опекотини (II Б степен) и/или повреди со мал дефект на кожата.
- Длабок белег настанува по длабоки опекотини (III степен) или поткожни субдермални (IV степен) и/или поголем дефект на кожниот покрив.
- За последиците од епидермални опекотини (I степен) и површината (II А степен) инвалидитет не се определува.
- Процентот на инвалидитет се утврдува по завршеното лекување, но не порано од 6 месеци од настанувањето на несреќниот случај.
- Функциските пореметувања предизвикани со изгореници или повреди од точка 52, се оценуваат согласно соодветните точки од Табелата на инвалидитет.

IX. СТОМАЧНИ ОРГАНИ

54. Травматска хернија верифицирана во болница непосредно по повредата ако истовремено покрај хернијата е верифицирана повреда на меките делови на stomачниот сид во тоа подрачје	5%
55. Повреди на дијафрагмата:	
а). состојба по прснување дијафрагма во болница непосредно по повредата, верифицирана и хируршки згрижена	10%
б). дијафрагмална хернија - рецидив по хируршки згрижени дијафрагмални травматски кила	20%
56. Постоперативна хернија по лапартомија која е направена поради повредата	10%
57. Повреда на цревата и/или црниот дроб, желудник:	
а). шиене	10%

б). повреда на црн дроб со ресекција	20%
в). повреда на црева и/или на желудникот со ресекција	20%
58. Загуба на слезина (спленектомија):	
а). загуба на слезина до 20 години возраст	25%
б). загуба на слезина од 20-40 години возраст	20%
в). загуба на слезина со преку 40 години возраст	15%
59. Повреда на панкреас според функционалното оштетување	20%
60. Анус претернатуралис - траен	50%
61. Инконтиненција алви:	
а). делумна	20%
б). потполна	60%

Х. УРИНАРНИ ОРГАНИ

62. Загуба на еден бубрег - со нормална функција на другиот	30%
63. Загуба на еден бубрег - со оштетена функција на другиот:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	40%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	55%
в). во силен степен, над 50% оштетување на функцијата	80%
64. Функционални оштетувања на едниот бубрег:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	7%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	15%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	20%
65. Функционални оштетувања на двата бубрега:	
а). во лесен степен, до 30% оштетување на функцијата	20%
б). во среден степен, до 50% оштетување на функцијата	30%
в). во силен степен, преку 50% оштетување на функцијата	60%
66. Стеноза на уретрата после повреда:	
а). во лесен степен, под 18 ЦХ	5%
б). во среден степен, под 14 ЦХ	15%
в). во силен степен, под 6 ЦХ	30%
67. Повреда на мочниот меур со намален капацитет за секоја 1/3 на намалување на капацитетот	10%
68. Потполна инконтиненција на урината:	
а). кај мажи	40%
б). кај жени	50%
69. Уринарна фистула (уретална, перинеална, вагинална)	25%

ХІ. ГЕНИТАЛНИ ОРГАНИ

70. Загуба на еден тестис до 60 години живот	15%
71. Загуба на еден тестис преку 60 години живот	5%
72. Загуба на обата тестиса до 60 години живот	50%
73. Загуба на обата тестиса преку 60 години живот	25%
74. Загуба на penisот до 60 години	60%
75. Загуба на penisот преку 60 години живот	30%
76. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација до 60 години живот	50%
77. Деформација на penisот со оневозможена кохабитација преку 60 години живот	25%
78. Загуба на матката и јајниците до 55 години живот:	
а). загуба на матка	40%
б). загуба на едниот јајник	10%
в). загуба на двата јајника	40%
79. Загуба на матката и на јајниците преку 55 години живот:	
а). загуба на матката	10%
б). загуба на секој јајник	5%
80. Оштетувања на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација до 60 години живот	50%
81. Оштетувања на вулвата и вагината кои оневозможуваат кохабитација преку 60 години	25%

ХІІ. 'РБЕТ

82. Повреда на 'рбетот со трајни оштетувања на 'рбетниот мозок (тетраплегија, параплегија,	100%
--	------

триплегија), со загуба на контрола на дефекацијата и на мочањето	
83. Повреда на 'рбетот со трајно оштетување на 'рбетниот мозок (тетрапареза, типереза) без загуба на контролата на дефекацијата и на мочањето, верифицирано со ЕМГ:	
а). во лесен степен	до 30%
б). во среден степен	40%
в). во силен степен	50%
84. Повреда на 'рбетот со пареза на долните екстремитети, верифицирани со ЕМГ:	
а). во лесен степен	25%
б). во среден степен	35%
в). во силен степен	45%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Оштетувањата кои спаѓаат под точка 82, се оценуваат по утврдување на ирепаративни невролошки лезии, а за точките 83 и 84 се оценуваат по завршеното лекување, но не порано од 2 години од денот на повредувањето.

85. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на вратниот сегмент:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)	4%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
Објаснување на нормалниот опсег на движењата во услови под точката:	
* антефлексija	(0-40 степени)
ретрофлексija	(0-45 степени)
латерофлексija	(0-40 степени)
ротација	(0-60 степени)
86. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на торакалниот сегмент:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* се мери влијанието на вкупната подвижност на тораколумбален 'рбет	
87. Намалена подвижност на 'рбетот по повреда на коскениот дел на лумбалниот сегмент:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* антефлексija	(0-80 степени)
ретрофлексija	(0-20 степени)
латерофлексija	(0-20 степени)

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За оценка по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.
2. Хернија дисциинтервертебралис, сите видови лумбалгии, дископатија, спондилози, спондилестези, спондилолиза, сакралгии, миофасцитиси, коксигодии, ишијалгии, фиброзитис, фасцитиси и сите патоанатомски промени на слабинско-крстни регии означени со аналогни термини, не се опфатени со осигурување.

XIII. КАРЛИЦА

88. Повеќекратно кршење на карлицата со тешка деформација или денивелација на сакроилијакалните зглобови или симфиза	30%
89. Симфизиолиза со дислокација во хоризонтална и/или вертикална рамнина:	
а). големина до 2 см	5%
б). големина преку 2 см	10%
90. Кршење на една цревна коска санирана со дислокација	5%
91. Кршење на двете цревни коски санирани со дислокација	10%
92. Кршење на срамната или седишната коска санирана со дислокација	5%
93. Кршење на 2 коски: срамната, седишната или срамната и седишната, со дислокација	10%
94. Кршење на крсната коска, санирана со дислокација	5%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За кршење на коските на карлицата кои зараснале без дислокација и без објективни функционални пречки не се одредува инвалидитет.
2. За скршеница на тртната коска не се определува инвалидитет.
3. За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XIV. РАЦЕ

95. Загуба на двете раце или шепи	100%
96. Загуба на раката од рамото (ексартхулација)	70%
97. Загуба на раката во подрачјето на надлактицата	65%
98. Загуба на раката под лакотот со задржана функција на лакотот	60%
99. Загуба на шепа	55%
100. Загуба на сите прсти:	
а). на двете шепи	100%
б). на едната шепа	45%
101. Загуба на палец	15%
102. Загуба на показалец	10%
103. Загуба на среден, до мал и на мал прст:	
а). среден	7%
б). до мал или мал, за секој прст	3%
104. Загуба на метакарпалните коски на палецот	6%
105. Загуба на метакарпалните коски на показалец	4%
106. Загуба на метакарпалните коски на средниот, до малиот и на малиот прст, за секоја коска	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За загуба на еден член на палецот се одредува половина, а за загуба на еден член од другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за соодветниот прст.
2. Делумната загуба на коскениот дел од членчето се оценува како потполна загуба на членчето.
3. За загуба на јагодица од прстот се определува 1/2 од инвалидитетот определен за загуба на член.

НАДЛАКТИЦА

107. Потполна вкочанетост на рамениот зглоб во функционално неповолна положба (абдукција од 20 до 40 степени)	25%
108. Намалена подвижност на зглобот на рамото по скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	4%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
* елевација со слободна лопатка	(0-180 степени)
антефлексација со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
ретрофлексација со фиксирана лопатка	(0-50 степени)
абдукција со фиксирана лопатка	(0-90 степени)
внатрешна ротација	(0-85 степени)
надворешна ротација	(0-90 степени)
109. Клучна коска:	
а). неправилно зарастено кршење на клучната коска	2%
110. Потполно исчашување на акромиоклавикуларниот или стерноклавикуларниот зглоб рендгенски верифицирано	5%
111. Ендопротеза на рамениот зглоб	30%
112. Хроничен остеомиелитис на коските на горните екстремитети со фистула посттравматска	10%
113. Парализа на нервот аксесорисус	15%
114. Парализа на брахијалниот плексус	60%
115. Делумна парализа на брахијалниот плексус (ЕРБ или КУМПКЕ)	35%
116. Парализа на аксиларниот нерв	15%
117. Парализа на радијалниот нерв	30%
118. Парализа на нервот медианус	35%
119. Парализа на нервот улнарис	30%
120. Парализа на два нерва од едната рака	50%
121. Парализа на три нерва од едната рака	60%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Пареза на нервите се одредува максимално до 2/3 од инвалидитетот определен за парализа на соодветниот нерв.
- За случаите кои спаѓаат под точките од 113 до 121, инвалидитет се определува по завршеното лекување, но не пред две години по повредата со задолжителна верификација со ЕМГ, не постара од 3 месеци.

ПОДЛАКТИЦА

122. Потполна вкочанетост на зглобот на лактот во функционално поволна положба од 100 до 140 степени	15%
123. Потполна вкочанетост на зглобот на лактот во функционално неповолна положба	25%
124. Намалена подвижност на зглобот на лактот после скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	4%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	8%
* екстензија	(0 степени)
флексција	(145 степени)
125. Намалена ротација на подлактицата (пронација и супинација) по скршеница во предел на лактот, РТГ верифицирана	2%
126. Разлабавен зглоб на лактот - осцилација на движење во попречна насока повеќе од 20 степени	5%
127. Анкилоза на подлактицата во супинација	25%
128. Анкилоза на подлактицата во средна положба	15%
129. Анкилоза на подлактицата во пронација	20%
130. Анкилоза на рачниот зглоб:	
а). во положба на екстензија	15%
б). во оската на подлактицата	20%
в). во положба на флексција	30%
131. Намалена подвижност на рачниот зглоб после скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* воларна флексција	(0-90 степени)
дорзална флексција	(0-70 степени)
улнарна девијација	(0-55 степени)
радијална девијација	(0-25 степени)
132. Ендопротеза на чунестата коска и/или ослинатум (месечеста коска)	15%

ПРСТИ

133. Потполна вкочанетост на сите прсти од едната рака	40%
134. Потполна вкочанетост на целиот палец	12%
135. Потполна вкочанетост на целиот показалец	9%
136. Потполна вкочанетост на средниот, до малиот и малиот прст:	
а). целиот среден прст	5%
б). до малиот или малиот прст, за секој прст посебно	2%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- За потполна вкочанетост на еден зглоб на палецот се определува половина, а за потполна вкочанетост на еден зглоб на другите прсти се определува третина од инвалидитетот определен за загуба на тој прст.
- Збирот на процентот на вкочанетост на одделни зглобови на еден прст не може да биде поголем од процентот определен за потполна вкочанетост на тој прст.
- Вкупниот инвалидитет за повреда на прстите не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за загуба на шака.
- За последиците од повреда на прстите, инвалидитетот се одредува без примена на начелото од точката 5 од Општите одредби на Табелата на инвалидитет.

137. Неправилно зараснато скршување на метакарпална коска (скршеница зарасната со дислокација која влијае на функцијата на зглобот)	1%
138. Намалена подвижност на дисталниот, средниот или проксималниот зглоб на палецот	5%
139. Намалена подвижност на одделни зглобови на показалецот	2%
140. Намалена подвижност на одделни зглобови на средниот, домалиот или малиот прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Вкупниот инвалидитет по точките 138, 139 и 140 не може да изнесува повеќе од инвалидитетот за потполна вкочанетост на истиот прст.
- За оцена по точките од оваа глава задолжително е на осигурувачот да му се достават РТГ-снимки на увид.

XV. НОЗЕ

141. Загуба на двете натколеници	100%
142. Ексартикулација на нога во колк	70%
143. Загуба на натколеница во горната третина, осакатениот бут неповолен за протеза	60%
144. Загуба на натколеница под горната третина	50%
145. Загуба на двете потколеници, осакатени делови поволни за протеза	80%
146. Загуба на потколеница, осакатениот дел под 6 см	45%
147. Загуба на потколеница, осакатениот дел преку 6 см	40%
148. Загуба на двете стапала	80%
149. Загуба на едно стапало	35%
150. Загуба на стапало во Шопартова линија	35%
151. Загуба на стапало во Лисфранова линија	30%
152. Трансметатарзална ампулација	25%
153. Загуба на првата или петтата метатарзална коска	5%
154. Загуба на втората, третата и четвртата метатарзална коска, за секоја посебно	3%
155. Загуба на сите прсти на стапалото на една нога	20%
156. Загуба на палецот на стапалото:	
а). загуба на крајното членче на палецот	5%
б). загуба на целиот палец	10%
157. Загуба на целиот 2 – 5 прст на ногата, за секој прст	2,5%
158. Делумна загуба на целиот 2 – 5 прст на ногата, за секој прст	1%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

Вкочанетоста на интерфалангеалните зглобови на 2 – 5 прст во испружена положба или намалена подвижност на овие зглобови не претставува инвалидитет.

159. Потполна вкочанетост на колкот во функционално поволна положба	30%
160. Потполна вкочанетост на колкот во функционално неповолна положба	40%
161. Потполна вкочанетост на двата колка	70%
162. Намалена подвижност на зглобот на колкот по скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* флексија со испружено колено	(0-80 степени)
флексија со свиткано колено	(0-110 степени)
екстензија	(0-20 степени)
абдукција	(0-45 степени)
аддукција	(0-30 степени)
внатрешна ротација	(0-45 степени)
надворешна ротација	(0-45 степени)
163. Ендопротеза на колкот	30%
164. Неправилно зараснато кршење на бутната коска со ангулација во варус, валгус позиција:	
а). од 10 до 20 степени	10%
б). над 20 степени	15%
165. Хроничен остеомиелитис на коските на долните екстремитети со фистула посттравматска	10%
166. Скратување на ногата поради кршење:	

а). од 4,1 до 6 см	15%
б). преку 6 см	20%
167. Вкочанетост на коленото:	
а). во функционално поволна положба (до 10 степени флексија)	25%
б). во функционално неповолна положба	35%
168. Намалена подвижност на зглобот на коленото после скршеница (или луксација) на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот:	
а). во лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	5%
б). во силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	10%
* екстензија	(0 степени)
флексија	(0-130 степени)
169. Разнишаност на коленото по целосна руптура на предниот вкрстен лигамент, верифицирано со магнетна резонанца*, со потреба од стално носење на ортопедско помагало	5%
* се исклучуваат сите повреди на коленото по кои е направена оперативна интервенција на лигаментопластика на предниот вкрстен лигамент, парцијалните руптури, повреди на колатерални лигаменти и капсулата на зглобот	

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

За псевдоартроза на бедрената коска и вратот на бедрената коска не се одредува инвалидитет.

170. Ендопротеза на коленото	20%
171. Слободно зглобно тело поради повреда	3%
172. Функционални пречки по отстранување на чашка:	
а). парцијално отстранета чашка	5%
б). тотално отстранета чашка	15%
173. Неправилно зараснато кршење на потколеницата со валгус, варус или рекурвстум деформација, компарирано со здравата потколеница, преку 15 степени	10%
174. Анкилоза на скоковниот зглоб во функционално поволна положба (5-10 степени плантарна флексија)	10%
175. Анкилоза на скоковниот зглоб во функционално неповолна положба	25%
176. Намалена подвижност на скоковиот зглоб по скршеница на зглобните тела, РТГ докажана и со ограничена функција на зглобот од:	
а). лесен степен (до 1/2 од функцијата на зглобот)*	3%
б). силен степен (над 1/2 од функцијата на зглобот)*	6%
* дорзална флексија	(0-25 степени)
плантарна флексија	(0-30 степени)
инверзија	(0-25 степени)
еверзија	(0-10 степени)
177. Ендопротеза на скоковиот зглоб	25%
178. Травматско проширување на малеоларната, бималеоларната и на трималеоларната вилушка на стапалото, компарирано со здравото стапало	5%
179. Деформација на стапалото, со скршеници на коските: пес ескаватус, пес плановалгус, пес варус, пес еквинус во силен степен	5%
180. Деформација на калканеусот по компресивно кршење	5%
181. Деформација на талусот по кршење со деформираща артроза	5%
182. Деформација на метатарзус после скршеница на метатарзални коски, за секоја метатарзална коска	1% до 5%
183. Потполна вкочанетост на основниот или крајниот зглоб на палецот на стапалото	2%
184. Големи белези на петата или табанот по повреда на меките делови со површина преку 1/2 од табанот	5%
185. Парализа на ишијадичниот нерв	40%
186. Парализа на феморалниот нерв	30%
187. Парализа на тибјалниот нерв	25%
188. Парализа на перонеалниот нерв	25%
189. Парализа на глутеалниот нерв	10%

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За пареза на нервите на нозете се определува максимално до 2/3 од процентот определен за парализа на соодветниот нерв.

2. За случаите што спаѓаат во точките од 185 до 189 се определува инвалидитетот по завршеното лекување, но не порано од 2 години по повредата, со верификација ЕМГ не постара од 3 месеци.
3. За псевдоартроза на пателата или тибијата не се одредува инвалидитет.
4. За оцена на инвалидитетот по сите точки од оваа глава, освен за повредите на нерви и на меки делови, осигуреникот е должен на осигурувачот да му достави РТГ-снимки на увид.
5. Дисторзии на зглобовите не се опфатени со осигурување.
6. Не се одредува инвалидитет за оштетување и/или оперативно отстранување на менискус.
7. Не се одредува инвалидитет за нестабилност на коленото која е последица на оперативно отстранување на менискус.

Бр. 02-9753/18-1
29.12.2020 година

Претседател на Управен одбор

Бошко Андов